بسمه تعالی

گزارش وضعیت صنعت آب در ارمنستان

تهیه و تنظیم: سپیده اکبرپور تجریشی وابسته بازرگانی سفارت ج.ا. ایران در ارمنستان- مهر ۱۴۰۵

خلاصه

بخش آب ارمنستان شامل تأمین آب آشامیدنی، جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب، آبیاری و مدیریت منابع سطحی و زیرزمینی است. این بخش با سه چالش به‌هم‌پیوسته روبه‌روست: فرسودگی زیرساخت‌ها و هدررفت آب، ضعف در تصفیه فاضلاب، و افزایش فشار بر منابع آب به‌دلیل مصرف کشاورزی و تغییرات اقلیمی.

تأمین آب و خدمات شهری

شرکت «Veolia Jur» ارائه‌دهنده اصلی خدمات آب و فاضلاب در کشور است و تعرفه‌های آن را کمیسیون تنظیم خدمات عمومی ارمنستان تعیین می‌کند. تعرفه مصوب سال ۲۰۲۵ برای بیشتر مشترکان **۲۰۰٫۴۲ درام به ازای هر مترمکعب** بود؛ برای خانوارهای آسیب‌پذیر اجتماعی، نرخ **۱۸۰ درام** تعیین شد. این تعرفه خدمات آب‌رسانی و فاضلاب را در بر می‌گیرد.

یکی از مسائل اصلی، نشت و هدررفت در شبکه‌هاست. برآورد بانک جهانی، میانگین تلفات آب در سامانه‌های شهری را حدود **۷۰ درصد از آب ورودی** اعلام می‌کند. این رقم به هدررفت فیزیکی در شبکه و آب ثبت‌نشده اشاره دارد و نشان می‌دهد که نوسازی خطوط، اندازه‌گیری دقیق مصرف و مدیریت فشار می‌توانند نقش مهمی در بهبود خدمات داشته باشند .

کمیته آب ارمنستان، زیرمجموعه وزارت مدیریت منطقه‌ای و زیرساخت است و بر اساس قانون آب، نهاد مسئول مدیریت سامانه‌های آبی دولتی به شمار می‌رود. وظایفش هم سیاست‌گذاری و هماهنگی است و هم مدیریت و اجرای پروژه‌های زیرساختی.

مهم‌ترین وظایف آن عبارت‌اند از:

- مدیریت و ایمنی زیرساخت‌های دولتی آب :نگهداری و بهره‌برداری از مخازن، کانال‌های اصلی، ایستگاه‌های پمپاژ و دیگر سامانه‌هایی که مالکیت دولتی دارند.
- تأمین و توزیع آب آبیاری :برنامه‌ریزی برای ذخیره، انتقال و توزیع آب کشاورزی و هماهنگی با شرکت‌ها و انجمن‌های کاربران آب.
- اجرای سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی :برنامه‌ریزی، تأمین مالی و نظارت بر ساخت یا بازسازی مخازن، کانال‌ها، شبکه‌های آب‌رسانی و سامانه‌های زهکشی.
- هماهنگی خدمات آب شهری و روستایی :هماهنگی با شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات آب و فاضلاب و پیگیری پروژه‌های ارتقای این خدمات.
- مدیریت و تخصیص منابع آب :مشارکت در برنامه‌ریزی نیاز آب، بازتوزیع منابع و تنظیم بهره‌برداری از سامانه‌های آبی.
- پیشنهاد تعرفه‌ها و قواعد بهره‌برداری :ارائه پیشنهاد به نهاد تنظیم‌گر درباره تعرفه‌ها و شرایط استفاده از سامانه‌های دولتی آب؛ تصویب نهایی تعرفه‌ها در اختیار کمیته نیست.
- هماهنگی اجرای برنامه‌های ملی آب :همکاری با نهادهای محیط‌زیست، کشاورزی، شرکت‌های آب و نهادهای تأمین مالی برای اجرای برنامه‌های بخش آب.

در عمل، نقش کمیته با نقش سایر نهادها فرق دارد :کمیته بیشتر بر سامانه‌ها و پروژه‌های آب دولتی متمرکز است؛ مجوزهای بهره‌برداری از منابع و وظایف تنظیم‌گری میان نهادهای دیگر نیز تقسیم شده‌اند. کمیته همچنین ارائه‌دهنده مستقیم همه خدمات آب‌رسانی به خانوارها نیست؛ این خدمات از طریق شرکت‌ها و بهره‌برداران مربوط ارائه می‌شود.

فاضلاب و تصفیه

پوشش جمع‌آوری فاضلاب به‌تنهایی برای حفاظت از منابع آب کافی نیست؛ کیفیت تصفیه و عملکرد تأسیسات نیز اهمیت دارد. بانک جهانی و اتحادیه اروپا از نیاز به توسعه تصفیه فاضلاب و کاهش آلودگی آبراهه‌ها و دریاچه سوان سخن گفته‌اند. آلودگی ناشی از فاضلاب شهری، کشاورزی و فعالیت‌های صنعتی از عوامل فشار بر کیفیت آب در این کشور است .

منابع آب، کشاورزی و دریاچه سوان

آبیاری بخش مهمی از مصرف آب را تشکیل می‌دهد. شبکه‌های کانال و خطوط انتقال آب برای کشاورزی گسترده‌اند، اما تلفات در سامانه‌های آبیاری نیز بالاست؛ ارزیابی بانک جهانی دامنه‌ای حدود **۲۰ تا ۶۷ درصد** را برای این تلفات ذکر می‌کند. برداشت آب زیرزمینی در دره آرارات، از جمله برای پرورش ماهی و آبیاری، نیز فشار مضاعفی بر منابع وارد می‌کند .

دریاچه سوان ذخیره مهم آب شیرین کشور است و برای محیط‌زیست، کشاورزی و تأمین آب اهمیت دارد. مدیریت برداشت از این دریاچه باید میان نیازهای آبیاری، حفاظت اکوسیستم و حفظ ذخیره راهبردی آب تعادل برقرار کند. نهادهای بین‌المللی همچنین بر ضرورت پاک‌سازی دریاچه و کاهش ورود آلاینده‌ها تأکید کرده‌اند .

سرمایه‌گذاری و چشم‌انداز

توسعه بخش آب به سرمایه‌گذاری در بازسازی شبکه‌های شهری و آبیاری، کاهش نشت، ارتقای تصفیه‌خانه‌ها و بهبود پایش منابع نیاز دارد. بانک جهانی، بانک اروپایی بازسازی و توسعه، اتحادیه اروپا، بانک توسعه آسیایی و نهادهای دوجانبه از جمله حامیان فعالیت‌های این حوزه در ارمنستان هستند .

در مجموع، صنعت آب ارمنستان با کمبود مطلق منابع در همه مناطق تعریف نمی‌شود؛ مسئله محوری، **مدیریت و رساندن مؤثر آب به مصرف‌کننده، کاهش اتلاف، تصفیه بهتر فاضلاب و سازگارشدن با تغییرات اقلیمی** است. پیشرفت پایدار به هماهنگی میان سیاست‌گذاری منابع آب، بهره‌برداری از شبکه‌ها، تعرفه‌ها و تأمین مالی پروژه‌های زیرساختی وابسته خواهد بود.

برنامه‌های توسعه صنعت آب در ارمنستان

بر اساس برنامه‌ها و تصمیم‌های اعلام‌شده تا سال ۲۰۲۶، توسعه بخش آب ارمنستان بر چند محور پیش می‌رود: گسترش آب‌رسانی روستایی، نوسازی آبیاری، ساخت مخازن، بهبود تصفیه فاضلاب و اصلاح مدیریت منابع آب.

۱ .برنامه آب‌رسانی و آبیاری، ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۱

مهم‌ترین برنامه جاری، مرحله نخست طرح «بهبود خدمات آب و آبیاری» است. بودجه این مرحله حدود **۱۸۵ میلیون دلار** اعلام شده و از وام بانک جهانی، منابع آژانس توسعه فرانسه، اتحادیه اروپا و دولت ارمنستان تأمین می‌شود. برای برنامه ده‌ساله کلی نیز حدود **۴۳۵ میلیون دلار** در نظر گرفته شده است .

این برنامه دو هدف مستقیم دارد:

- بهبود دسترسی به آب آشامیدنیِ ایمن در مناطق روستایی و کم‌برخوردار؛
- افزایش کارایی و پایداری مالی خدمات آبیاری برای کشاورزان.

طبق اعلام بانک جهانی، حدود **۶۵۰ هزار نفر در ۵۷۹ سکونتگاه روستایی** خارج از محدوده خدمات تنظیم‌شده آب‌رسانی قرار دارند. مرحله نخست، مناطقی از آرارات، آرماویر، کوتایک، آراگاتسوتن، شیراک و تاووش را هدف می‌گیرد. برنامه همچنین اصلاح سیاست‌ها و تقویت نهادهای مدیریت آب را دنبال می‌کند.

۲ .نوسازی آبیاری و افزایش بهره‌وری

در بخش کشاورزی، محور اصلی کاهش اتلاف در کانال‌ها و شبکه‌های انتقال و توزیع آب است. برنامه بانک جهانی نوسازی زیرساخت و بهبود کیفیت خدمات آبیاری را در کنار پایداری مالی شرکت‌ها و نهادهای ارائه‌دهنده خدمات قرار می‌دهد. این جهت‌گیری با تلاش دولت برای بازبینی روش برآورد نیاز آبیاری، استانداردهای مصرف و هماهنگی میان نهادهای مسئول همراه شده است .

۳ .مخازن و ذخیره‌سازی آب

دولت ساخت یا تکمیل چند مخزن کوچک و متوسط را در دستور کار دارد. در دسامبر ۲۰۲۵، دولت از برنامه‌ریزی برای پروژه‌های مخازن کاساخ، یلپین، آستغادزور، لیچک و آرتیک خبر داد. این طرح‌ها قرار است به ذخیره‌سازی آب و تنظیم عرضه، به‌ویژه برای آبیاری، کمک کنند؛ اما وضعیت و زمان‌بندی هر پروژه یکسان نیست و برخی هنوز در مرحله برنامه‌ریزی یا بررسی قرار دارند .

۴ .فاضلاب و حفاظت از دریاچه سوان

در ژوئیه ۲۰۲۶، کمیته سرمایه‌گذاری عمومی ارمنستان برنامه مدیریت فاضلاب حوضه دریاچه سوان را تصویب کرد. طرح در سه مرحله پیش‌بینی شده است:

۱. نوسازی تصفیه‌خانه‌های فعال و افزایش ظرفیت تصفیه زیستی؛
۲. ساخت تصفیه‌خانه‌های جدید برای شهرها و مناطق متوسط؛
۳. ایجاد تصفیه‌خانه‌های کوچک و مستقل برای سکونتگاه‌های روستایی کوچک و پراکنده.

هدف، کاهش آلودگی ورودی به آبراهه‌ها و دریاچه سوان است. تصویب برنامه به معنای پایان اجرا نیست؛ جزئیات تأمین مالی، قراردادها و زمان‌بندی مراحل باید جداگانه دنبال شود .

۵ .مدیریت و اصلاحات نهادی

دولت در حال تدوین رویکرد راهبردی بلندمدت‌تر است. نقشه راهی که وزارت زیرساخت و مدیریت منطقه‌ای منتشر کرده، تدوین برنامه مدیریت سامانه‌های آب برای **۲۰۲۶ تا ۲۰۳۵**، بازبینی قوانین، ثبت و ارزیابی شبکه‌های آبیاری، تقویت پایش منابع، مدیریت سازگار با اقلیم و توسعه روش‌های کم‌مصرف را در بر می‌گیرد .

دولت همچنین اصلاح مدیریت آب‌رسانی و فاضلاب شهری، از جمله رابطه قراردادی با شرکت Veolia Jur و نحوه تأمین پایدار آب شهرها را بررسی کرده است. جزئیات این اصلاحات هنوز در حال بررسی و تحول است .

جمع‌بندی

جهت‌گیری برنامه‌های ارمنستان از توسعه صرفِ زیرساخت فراتر رفته است: دولت می‌خواهد هم‌زمان شبکه‌های روستایی و آبیاری را بهبود دهد، ذخیره‌سازی آب را افزایش دهد، تصفیه فاضلاب را گسترش دهد و شیوه مدیریت و پایش منابع را اصلاح کند. برنامه آب و آبیاری ۲۰۲۵–۲۰۳۱ پشتوانه مالی و زمان‌بندی مشخص‌تری دارد؛ اما پروژه‌های مخازن و مدیریت فاضلاب سوان، بسته به تأمین مالی و پیشرفت مراحل اجرایی، با عدم‌قطعیت بیشتری در زمان‌بندی روبه‌رو هستند.

چشم‌انداز همکاری در صنعت آب ارمنستان

چشم‌انداز همکاری در این بخش **مثبت و رو به گسترش** است؛ چون نیازهای زیرساختی ارمنستان با برنامه‌های تأمین مالی چندجانبه هم‌راستا شده‌اند. فرصت‌های اصلی در آب‌رسانی روستایی، آبیاری کارآمد، تصفیه فاضلاب، پایش منابع و سازگاری با تغییرات اقلیمی قرار دارند.

همکاری منطقه‌ای

همکاری با گرجستان در مدیریت حوضه رودخانه مرزی **خرامی–دبدا** نمونه‌ای مشخص از همکاری فرامرزی است. دو کشور در دسامبر ۲۰۲۵ تفاهم‌نامه‌ای برای پایش مشترک آب‌های سطحی و زیرزمینی، تبادل داده و تهیه گزارش‌های وضعیت امضا کردند؛ فرایندی که با حمایت کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای اروپا پیش رفته است. این تجربه می‌تواند به تقویت مدیریت حوضه‌های مشترک و آمادگی در برابر آلودگی یا کم‌آبی کمک کند .

زمینه‌های جذاب برای همکاری شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران

بر پایه اولویت‌های اعلام‌شده، فرصت‌های عملی احتمالاً در این حوزه‌ها بیشتر است:

- **کاهش نشت و نوسازی شبکه‌ها :**لوله، شیرآلات، کنتورهای هوشمند، تشخیص نشت و مدیریت فشار.
- **آبیاری نوین :**بازسازی کانال‌ها و ایستگاه‌های پمپاژ، سامانه‌های کنترل و روش‌های کم‌مصرف آبیاری.
- **تصفیه فاضلاب :**نوسازی تصفیه‌خانه‌ها، تصفیه زیستی و سامانه‌های کوچک برای مناطق روستایی.
- **پایش و مدیریت داده :**تجهیزات اندازه‌گیری آب، پیش‌بینی منابع، سامانه‌های اطلاعاتی و پایش حوضه‌ها.
- **خدمات مهندسی و بهره‌برداری :**طراحی، نظارت، آموزش نیروی محلی و قراردادهای بهره‌برداری و نگهداری.

این موارد، **فرصت‌های محتمل** برآمده از نیازها و برنامه‌های اعلام‌شده‌اند؛ وجود برنامه به‌تنهایی به معنی انتشار مناقصه یا انتخاب تأمین‌کننده نیست.

ارزیابی کلی

در کوتاه‌مدت، مناسب‌ترین مسیر برای همکاری خارجی احتمالاً حضور در پروژه‌های دارای تأمین مالی و مناقصه‌های مرتبط با برنامه آب و آبیاری یا تصفیه فاضلاب است. در بلندمدت، مدیریت هوشمند منابع، فناوری‌های صرفه‌جویی در آب و همکاری‌های فرامرزی اهمیت بیشتری پیدا می‌کنند.

چالش اصلی، تبدیل برنامه‌ها و تفاهم‌نامه‌ها به قراردادهای اجرایی، تأمین مالی پایدار و نگهداری درست از زیرساخت‌های جدید است. بنابراین برای ارزیابی یک فرصت تجاری مشخص باید وضعیت مناقصه، تأمین مالی نهایی، الزامات فنی و چارچوب قرارداد همان پروژه جداگانه بررسی شود.

با توجه به نیازهای فعلی ارمنستان و برنامه‌های اعلام‌شده، شرکت‌های ایرانی می‌توانند در چند بخش وارد همکاری شوند. فرصت‌های روشن‌تر فعلاً در **تجهیزات و خدمات آبیاری، آب‌رسانی روستایی، کنترل و پایش شبکه‌ها و تصفیه فاضلاب** است.

حوزه‌های مناسب همکاری

فرصت برای شرکت‌های ایرانی	حوزه
طراحی و نصب آبیاری قطره‌ای و کم‌فشار، لوله و اتصالات، پمپ و ایستگاه‌های پمپاژ، بازسازی کانال‌ها و سامانه‌های انتقال	**آبیاری کشاورزی**
اجرای شبکه‌های کوچک، مخازن محلی، پمپاژ و گندزدایی، نوسازی لوله‌ها و کاهش نشت	**آب‌رسانی روستایی**
کنتورهای هوشمند، سنجش دبی و فشار، تشخیص نشت، سامانه‌های کنترل از راه دور و GIS/SCADA	**کنترل و پایش**
پکیج‌های تصفیه کوچک، تصفیه زیستی، تجهیزات آزمایشگاهی، لجن‌گیری و کاهش مصرف انرژی	**تصفیه آب و فاضلاب**
مطالعات امکان‌سنجی، طراحی و نظارت، آموزش بهره‌برداران و نگهداری تجهیزات	**خدمات فنی**

این حوزه‌ها با برنامه «بهبود خدمات آب و آبیاری» ارمنستان هم‌خوانی دارند. برنامه ۱۸۵ میلیون دلاری که در ۲۰۲۶ وارد مرحله اجرا شده، نوسازی سامانه‌های آبیاری، توسعه خدمات آب و بهداشت روستایی و استفاده از ابزارهایی مانندGIS ، سامانه‌های کنترل خودکار و کاربردهای موبایلی را در بر می‌گیرد .

مسیرهای ورود به بازار

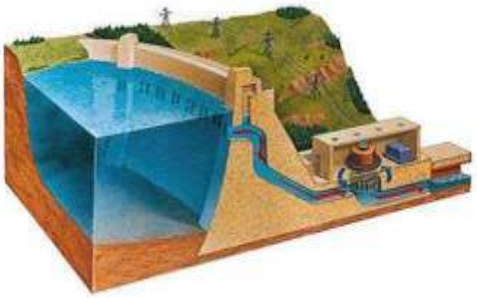
۱ .تأمین کالا و تجهیزات :شرکت‌های تولیدکننده می‌توانند برای مناقصه‌های عمومی یا پروژه‌های کشاورزی و روستایی پیشنهاد بدهند. مزیت رقابتی معمولاً به قیمت تحویل‌شده، کیفیت فنی، خدمات پس از فروش و امکان تأمین قطعات در ارمنستان بستگی دارد.

۲ .همکاری با شرکت محلی :برای نصب، مجوزها، ارتباط با کارفرما و خدمات پس از فروش، مشارکت با پیمانکار یا توزیع‌کننده ارمنی می‌تواند عملی‌تر باشد. این مدل به‌خصوص برای شرکت‌هایی مناسب است که سابقه بین‌المللی مناقصه ندارند.

۳ .پیمانکاری یا مشارکت در پروژه‌های بزرگ :پروژه‌های تأمین‌شده از سوی بانک جهانی، اتحادیه اروپا یا آژانس توسعه فرانسه معمولاً مناقصه و ارزیابی فنی‌ـمالی رسمی دارند. در این موارد باید اسناد همان مناقصه، معیارهای صلاحیت، منشأ کالا و مقررات بانک تأمین‌کننده بررسی شود؛ تأمین مالی پروژه به‌تنهایی تضمین نمی‌کند که هر تأمین‌کننده‌ای واجد شرایط باشد .

۴ .همکاری در پروژه‌های کشاورزی :وزارت اقتصاد ارمنستان در گفت‌وگوهای اخیر با ایران به‌طور مشخص از تبادل تجربه در آبیاری کارآمد و کم‌مصرف و دیجیتالی‌سازی کشاورزی نام برده است. این موضوع می‌تواند مسیر مناسبی برای شرکت‌های ایرانی فعال در سامانه‌های آبیاری و مدیریت مزرعه باشد .

پروژه های سدسازی:

بر اساس اطلاعات رسمی منتشرشده تا سپتامبر ۲۰۲۶، پروژه‌های سدسازی ارمنستان عمدتاً **مخازن ذخیره آب برای آبیاری و تاب‌آوری اقلیمی** هستند، نه سدهای بزرگ تولید برق. وضعیت چند طرح مهم چنین است:

طرح‌های جدید مخازن

در اکتبر ۲۰۲۵، کمیته سرمایه‌گذاری ارمنستان پنج پروژه را تصویب کرد: ساخت مخازن **کاساخ**، **یلپین**، **آستغادزور و لیچک** و بازسازی مخزن **آرتیک** .برآورد دولت برای این بسته بیش از **۴۰ میلیارد درام** و ظرفیت ذخیره مجموع آن حدود **۱۸ میلیون مترمکعب** بود. طبق اعلام دولت، طرح‌ها می‌توانند به آبیاری حدود ۶,۱۷۵ هکتار زمین کمک کنند .

پروژه	ظرفیت اعلام‌شده در برنامهٔ دولت	وضعیت کلی
کاساخ	۱۰ میلیون مترمکعب	پروژه جدید؛ در بسته سرمایه‌گذاری تأیید شده
یلپین	۰,۹۳ میلیون مترمکعب	پروژه جدید؛ در بسته تأییدشده
آستغادزور	۱,۵۵ میلیون مترمکعب	پروژه جدید؛ در بسته تأییدشده
لیچک	۴ میلیون مترمکعب	پروژه جدید؛ در بسته تأییدشده
آرتیک	۱,۴۷۹ میلیون مترمکعب	بازسازی مخزن موجود

جدا از ارقام پروژه‌ای، بانک اروپایی بازسازی و توسعه برای این بسته پنج‌گانه چارچوبی با **هزینه کل ۹۰ میلیون یورو** اعلام کرده: تا ۶۳ میلیون یورو وام، تا ۱۲ میلیون یورو کمک بلاعوض و حدود ۱۵ میلیون یورو سهم دولت برای مالیات بر ارزش افزوده. در صفحه پروژه بانک، وضعیت هنوز «در انتظار تصویب» درج شده؛ بنابراین این رقم را نباید با مبلغ وامِ تصویب و پرداخت‌شده یکی دانست.

پروژه‌های پنج‌گانه جدید

برآورد اعلام‌شده از سوی دولت	پروژه
۱۵,۴ میلیارد درام	کاساخ
۳,۳ میلیارد درام	یلپین
۷,۵ میلیارد درام	آستغادزور
۱۱,۴ میلیارد درام	لیچک
۵,۷ میلیارد درام	آرتیک، بازسازی

مخزن کاپس: پروژه بزرگ‌تر و با وقفه اجرایی

کاپس در استان شیراک یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های ذخیره و انتقال آب کشور است. طرح اولیه شامل مخزنی با ظرفیت **۲۵ میلیون مترمکعب** است و امکان توسعه بعدی تا **۶۰ میلیون مترمکعب** نیز مطرح شده است. قرارداد قبلی ساخت در فوریه ۲۰۲۶ به‌دلیل کندی پیشرفت و نقض تعهدات پیمانکار خاتمه یافت. در ژوئیه ۲۰۲۶ دولت ادامه پروژه را در کمیته سرمایه‌گذاری بررسی و پیشنهاد تکمیل آن را تأیید کرد؛ در ژوئن نیز مقام‌های ارمنستان گفته بودند که پروژه و مناقصه جدید در حال آماده‌سازی است. بنابراین پروژه ادامه‌دار است، اما پیمانکار قبلی دیگر مجری آن نیست و زمان‌بندی به فرایند جدید بستگی دارد .

مخزن و سامانه آبیاری وِدی

ساخت اصلی سد و مخزن وِدی در ژوئن ۲۰۲۵ به پایان رسید و آبگیری برای سال ۲۰۲۶ برنامه‌ریزی شد. این پروژه با هزینه حدود **۹۰ میلیون یورو**، با تأمین مالی آژانس توسعه فرانسه و دولت ارمنستان اجرا شده و شامل نوسازی سامانه آبیاری هم هست. در نتیجه، وِدی از مرحله ساخت اصلی عبور کرده و تمرکز بر تکمیل نهایی و بهره‌برداری است .

افق برنامه‌ریزی گسترده‌تر

کمیته آب در ژوئن ۲۰۲۶ اعلام کرد **۲۲ مخزن** در استان‌های مختلف در مراحل بحث، مطالعه، طراحی یا ساخت قرار دارند. این عدد شامل پروژه‌هایی با سطح آمادگی متفاوت است و به معنی ۲۲ قرارداد ساخت فعال نیست .

ملاحظات مهم

پروژه‌های آب ارمنستان اغلب با منابع مالی بین‌المللی پیش می‌روند؛ بنابراین شرکت‌ها باید پیش از اقدام، شرایط مناقصه و قواعد تأمین‌کننده مالی را بررسی کنند. همچنین لازم است موضوعات بانکی و پرداخت، بیمه و حمل‌ونقل، استانداردها و گواهی‌های فنی، خدمات پس از فروش و هرگونه محدودیت قانونی مرتبط با معامله فرامرزی به‌روز بررسی شود. اطلاعات بالا فرصت‌های محتمل را نشان می‌دهد، نه اینکه قرارداد مشخصی در حال حاضر برای شرکت ایرانی باز باشد.

جمع‌بندی :برای شروع، مسیر واقع‌بینانه‌تر احتمالاً عرضه تجهیزات آبیاری و کنترل شبکه از طریق شریک محلی و پیگیری مناقصه‌های عمومی است. شرکت‌های دارای توان طراحی، نصب و پشتیبانی محلی نیز می‌توانند در پروژه‌های آب‌رسانی روستایی و تصفیه فاضلاب رقابت کنند.

در ارمنستان، مناقصه‌های حوزه آب و فاضلاب معمولاً از این مسیرها اعلام می‌شوند:

- **سامانه تدارکات الکترونیکی دولتی :ARMEPS**مناقصه‌های دستگاه‌های دولتی، شهرداری‌ها و شرکت‌های عمومی در این سامانه منتشر می‌شودarmeps.am
- **شرکت آب و فاضلاب :«Veolia Djur»**بهره‌بردار اصلی شبکه‌های آب و فاضلاب ارمنستان است و مناقصه‌های خرید و خدمات خود را از طریق بخش تدارکات/وب‌سایتش اعلام می‌کند.
- **شهرداری‌ها و نهادهای محلی** :پروژه‌های محلی، مثل توسعه شبکه یا تصفیه‌خانه، از سوی شهرداری مربوطه منتشر شوند.
- **نهادهای تأمین مالی بین‌المللی** :پروژه‌های با منابع مالی بانک جهانی، بانک توسعه آسیایی، بانک اروپایی بازسازی و توسعه و اتحادیه اروپا در سامانه‌های مناقصه همان نهادها نیز آگهی شوند؛ گاهی هم‌زمان در سامانه ارمنستان درج می‌شوند.